

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Національної академії

внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор

Руслан СЕРБИН

2026 р.

ВИСНОВОК

Національної академії внутрішніх справ про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Арапіна Юрія Миколайовича на тему: «Публічне адміністрування ринку зерна в Україні» поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Національної академії внутрішніх справ 25 жовтня 2022 року, протокол № 14

ВИТЯГ

з протоколу розширеного засідання кафедри економіко-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ від 09 квітня 2026 року

Присутні:

кафедра економіко-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології: завідувач кафедри, кандидат економічних наук, доцент Фаїзов А.В. (голова засідання), професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор Андрущенко І.Г. (науковий керівник); професор кафедри, доктор економічних наук, професор Козаченко Г.В., професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Борцевич П.С., доцент кафедри, доктор філософії з права Науменко С.Г.

кафедра адміністративно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології: т.в.о. завідувача кафедри, доктор наук з державного управління, професор Терент'єва А.В., доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Булик І.Л. (рецензент), доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Бухтіярова І.Г. (рецензент).

кафедра адміністративного права та процесу: професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Пастух І.Д., професор кафедри, доктор політичних наук, професор Співак М.В., доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Лукашенко А.А.

відділ організації наукової діяльності: провідний науковий співробітник відділу, доктор юридичних наук, професор Гусарев С.Д., провідний науковий співробітник відділу, кандидат юридичних наук, старший дослідник Бондар С.В.

кафедра поліцейської діяльності: завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, професор Братель С.Г., професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Золотарьова Н.І.

Були присутні 5 докторів наук та 9 кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження здобувача кафедри адміністративно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ Арапіна Юрія Миколайовича на тему: «Публічне адміністрування ринку зерна в Україні», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», щодо її рекомендації для попереднього розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Здобувач Арапіна Юрія Миколайовича про результати дисертаційного дослідження. У доповіді було обґрунтовано насамперед актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначено мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, здобувач довів до присутніх структуру роботи та основні її положення, сформульовано та обґрунтовано наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що курс держави на євроінтеграцію, а також глибинні трансформаційні процеси, зумовлені наближенням до правової системи держав-членів Європейського Союзу, актуалізують потребу у формуванні цілісного та узгодженого механізму регуляторного впливу на національний ринок зерна. У цьому контексті особливої значущості набуває питання публічного адміністрування ринку зерна в Україні, яке охоплює не лише аспекти нормативно-правового регулювання й інституційної підтримки, але й адаптацію вітчизняного законодавства до загальноприйнятих міжнародних і європейських стандартів.

Водночас ефективне функціонування системи публічного адміністрування у сфері обігу зерна неможливе без урахування принципів раціонального, екологічно збалансованого та сталого використання природно-ресурсного потенціалу агропромислового комплексу. З огляду на сучасні глобальні тенденції розвитку ринку зерна, публічне адміністрування цієї сфери в Україні набуває стратегічного характеру та має розглядатися як один із ключових пріоритетів діяльності органів державної влади, передусім Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, а також крізь призму забезпечення національної безпеки.

Показово, що на сучасному етапі розвитку України як у національній, так і в міжнародній науковій та управлінській практиці посилюється увага до проблем продовольчої безпеки, яка визнається невід'ємною складовою системи національної безпеки. Усе це зумовлює необхідність комплексного та системного дослідження процесів формування і розвитку законодавчого та нормативно-правового забезпечення публічного адміністрування ринку зерна в Україні.

Дисертація присвячена актуальній та суспільно значущій проблематиці – удосконаленню механізмів публічного адміністрування ринку зерна в Україні в умовах трансформації економіки, євроінтеграційних процесів та забезпечення продовольчої безпеки держави.

Актуальність теми також зумовлена необхідністю формування ефективної системи державного впливу на функціонування ринку зерна як одного з ключових секторів аграрної економіки України, який має стратегічне значення для національної безпеки, розвитку експортного потенціалу та стабілізації внутрішнього ринку продовольства.

У дисертації ґрунтовно проаналізовано теоретико-методологічні засади публічного адміністрування у сфері аграрних відносин, розкрито сутність та зміст публічного адміністрування ринку зерна, визначено його принципи, функції та інституційні механізми реалізації. Здійснено комплексний аналіз чинного законодавства України та практики діяльності органів публічної влади у зазначеній сфері, виявлено існуючі проблеми та прогалини правового регулювання.

Працюючи над дисертаційним дослідженням, автор провів опитування та анкетування 512 осіб, які є представниками різних суб'єктів ринку зерна в Україні.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що з огляду на зміст і специфіку проаналізованих проблемних аспектів, робота є одним із перших системних наукових досліджень, у межах якого питання публічного адміністрування ринку зерна в Україні розглянуте комплексно як на теоретичному, так і прикладному рівнях, що дає змогу обґрунтувати та сформулювати важливі наукові положення, висновки і практичні рекомендації.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені за результатами дослідження висновки та рекомендації були впроваджені в практичну діяльність і використовуються в освітньому процесі, у науковій діяльності та у практичній діяльності.

Пошук й аналіз наукових джерел за тематикою дисертаційного дослідження, теоретичні положення та практичні висновки, сформульовані й аргументовані в дисертації, пропозиції та рекомендації, що демонструють наукові результати дисертації, викладені в п'яти наукових публікаціях, підготовлених автором самостійно та одній науковій публікації, підготовленій у співавторстві, де особистий внесок дисертанта складає 50%.

Основні наукові результати дисертації опубліковані у двадцяти двох публікаціях, серед яких шість статей у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань у галузі юридичних наук, а також у шістнадцяти тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях, семінарах і засіданнях круглих столів.

Дисертація складається із анотації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та чотирьох додатків.

Після закінчення доповіді здобувачу присутніми були поставлені наступні **питання:**

Пастух І.Д.: В чому полягає особливість публічного адміністрування ринку зерна в Україні?

Відповідь: Дякую за запитання. Особливість публічного адміністрування ринку зерна в Україні полягає у поєднанні ринкових механізмів саморегулювання з активним державним впливом, зумовленим стратегічним значенням зерна для економіки, продовольчої безпеки та експорту. Ця специфіка проявляється у кількох ключових аспектах:

1. Стратегічний характер об'єкта управління

Зерновий ринок є одним із базових секторів аграрної економіки України, що забезпечує:

- продовольчу безпеку держави;
- валютні надходження від експорту;
- стабільність внутрішнього ринку продовольства.

Тому держава здійснює посилений управлінський вплив, навіть за умов ринкової економіки.

2. Поєднання регуляторних і стимулюючих функцій

Публічне адміністрування не обмежується лише контролем. Воно включає:

- регулювання (стандарти якості, сертифікація, ліцензування);
- стимулювання (дотації, податкові пільги, кредитна підтримка);
- координацію діяльності суб'єктів ринку.

Тобто держава виступає не лише як «арбітр», а і як активний учасник економічних процесів.

3. Інституційна багаторівневість

Управління ринком зерна здійснюється різними суб'єктами публічної адміністрації:

- центральними органами виконавчої влади (передусім Міністерство економіки, доквілля та сільського господарства України);
- контролюючими та наглядовими органами (фітосанітарний контроль, безпечність харчових продуктів);
- місцевими органами влади.

Це створює складну систему управління з розподілом повноважень.

4. Значний рівень правової деталізації

Ринок зерна регулюється великою кількістю нормативно-правових актів, які визначають:

- порядок обігу зерна;
- вимоги до зберігання та транспортування;
- процедури експорту;
- стандарти якості та безпечності.

Це обумовлює високий рівень формалізації адміністративних процедур.

5. Орієнтація на експорт і міжнародні стандарти

Україна є одним із провідних експортерів зерна у світі, тому публічне адміністрування:

- враховує вимоги міжнародних ринків;
- адаптується до стандартів Світова організація торгівлі та Європейський Союз;

- забезпечує конкурентоспроможність продукції.

6. Застосування інтервенційних механізмів

Держава може втручатися у ринок через:

- формування державного інтервенційного фонду;
- закупівлю або продаж зерна для стабілізації цін;
- тимчасові обмеження експорту.

Це характерна риса саме аграрних ринків.

7. Підвищена роль контролю та нагляду

Через значення зерна для здоров'я населення і міжнародної торгівлі:

- здійснюється фітосанітарний контроль;
- перевіряється якість продукції;
- контролюється дотримання стандартів безпечності.

8. Залежність від природно-кліматичних і ризикових факторів

Публічне адміністрування враховує:

- сезонність виробництва;
- вплив погодних умов;
- необхідність страхування ризиків.

Це зумовлює використання спеціальних правових механізмів підтримки.

Отже, особливість публічного адміністрування ринку зерна в Україні полягає у його комплексності, багаторівневості та поєднанні ринкових і адміністративних методів впливу, що обумовлено стратегічним значенням зернового сектору для держави та його інтегрованістю у світову економіку.

Співак М.В. Тема Вашої дисертації звучить як «Публічне адмініструванні ринку зерна в Україні». Поясніть, будь ласка, в чому полягає зміст публічного адмініструванні ринку зерна в Україні та як на Ваш погляд, як автора дослідження, можна розкрити семантику цього поняття?

Відповідь: Дякую за запитання. Провівши аналіз та здійснивши узагальнення позиції науковців, можемо констатувати, що публічне адміністрування ринку зерна в Україні – це визначена чинним законодавством організаційно-розпорядча діяльність уповноважених суб'єктів, які забезпечують реалізацію державно-владних приписів, спрямованих на врегулювання відносин на ринку зерна.

Дослідивши та систематизувавши різні погляди науковців стосовно публічного адміністрування ринку зерна в Україні та висловлюючи власне бачення, ми сформулювали авторське визначення цього поняття. Отже, публічне адміністрування ринку зерна в Україні – це врегульована нормами публічного права цілеспрямована діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що здійснюється із застосуванням адміністративно-правових та організаційно-економічних інструментів, спрямована на формування, функціонування та розвиток ринку зерна, забезпечення продовольчої безпеки держави, захист публічних та приватних інтересів учасників ринку, дотримання вимог якості та безпеки зернової продукції, а також стабільність і прозорість зернових товаропотоків в умовах побудови економіки ринкового типу.

Науменко С.М.: Що є метою публічного адміністрування ринку зерна в Україні?

Відповідь: Здійснивши узагальнення всіх пріоритетних напрямків здійснення публічного адміністрування ринку зерна в Україні, до його мети можна віднести: забезпечення продовольчої безпеки держави; формування сприятливої для ринку зерна інвестиційної, кредитної, податкової, митної політики; оптимізація структури та ефективності зернового виробництва з урахуванням потенціалу природно-кліматичних умов та ринкової кон'юнктури; забезпечення функціонування ринку зерна на засадах поєднання вільної конкуренції та державного регулювання з метою збалансування інтересів суб'єктів господарювання та держави; встановлення державного контролю за якістю зерна, продуктів його переробки та сортового насіння; стабілізація ринкових ресурсів зерна; нарощування експортного потенціалу ринку зерна; визнання пріоритетності розвитку ринку зерна; визначення порядку експорту та імпорту зерна та продуктів його переробки за міжнародними договорами.

Фаїзов А.В.: Яким чином фіскальна політика держави забезпечує вплив на ринок зерна в Україні?

Відповідь: Фіскальна політика держави включає як бюджетну політику так і податкову. Зокрема: бюджетна підтримка сільськогосподарських товаровиробників є одним із найпоширеніших методів впливу держави на ринок зерна. Вона реалізується шляхом надання державних дотацій, субсидій та інших форм фінансової допомоги, спрямованих на стимулювання виробництва зерна та розвиток аграрної інфраструктури.

Державна підтримка може здійснюватися у формі:

- компенсації частини витрат на придбання насіння, добрив і пально-мастильних матеріалів;
- фінансування програм розвитку елеваторної та логістичної інфраструктури;
- підтримки малих і середніх аграрних підприємств.

Отже, застосування бюджетної підтримки сприяє підвищенню ефективності виробництва, зменшенню фінансових ризиків аграрних товаровиробників і забезпечує сталий розвиток зернового сектору країни.

Податкове регулювання є важливим методом впливу держави на ринок зерна, що забезпечує формування сприятливих умов для здійснення господарської діяльності у сфері виробництва та обігу зерна. Воно передбачає застосування спеціальних режимів оподаткування, податкових пільг і механізмів відшкодування податку на додану вартість при експорті зернової продукції.

Податкові інструменти дозволяють державі опосередковано впливати на структуру аграрного виробництва, стимулювати інвестиційну активність та модернізацію матеріально-технічної бази зернового господарства. Водночас вони сприяють зменшенню податкового навантаження на виробників зерна та підвищенню їхньої конкурентоспроможності на внутрішньому й зовнішньому ринках.

Головуючий: Є ще запитання? Немає. Переходимо до обговорення дисертації. Слово надається науковому керівнику.

Науковий керівник, кандидат юридичних наук, професор Андрущенко І.Г., який зазначив, що підготовлена Арапіним Юрієм

Миколайовичем дисертація на тему: «Публічне адміністрування ринку зерна в Україні» є результатом наполегливої науково-теоретичної діяльності.

Індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план Арапін Юрій Миколайович виконав у повному обсязі.

Основні результати дисертаційного дослідження викладено у двадцяти двох публікаціях, серед яких шість статей у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань у галузі юридичних наук, а також у шістнадцяти тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях, семінарах і засіданнях круглих столів

Дисертант має достатній загальний рівень розвитку, професійно грамотно володіє інструментарієм дослідження.

Зміст дисертації відповідає заявленій дисертантом науковій спеціальності. Дисертація є самостійною, завершеною роботою. Дослідження викладено зрозумілою, юридично і літературно грамотною мовою. Оформлення дисертації відповідає встановленим МОН України вимогам.

Загалом дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Арапін Юрій Миколайович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Вважаю, що дисертаційну роботу можна представити до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Після цього було надано слово **рецензентам** роботи:

Кандидат юридичних наук, доцент Булик І.Л. підкреслила, що виконане Арапіним Ю.М. дисертаційне дослідження виконано якісно та на високому науковому рівні. Працюючи над дисертаційним дослідженням, автор провів опитування та анкетування 512 осіб, які є представниками різних суб'єктів ринку зерна в Україні. Опрацьовуючи та систематизуючи отримані результати, автор сформулював такі висновки, а саме: 20,3% респондентів мають загальне уявлення про вітчизняний ринок зерна, і лише 6,3% розуміють сутність заходів, що впроваджує держава. Тільки кожний шостий опитуваний (15,5%) усвідомлює зміст терміна «публічне адміністрування ринку зерна в Україні», водночас кожний восьмий (12,7%) про це поняття не мають уявлення. Приблизно кожний п'ятий респондент отримує інформацію, що стосується публічного адміністрування ринку зерна в Україні, з періодичних видань (19,5%), аналітичних матеріалів (22,8%) та статистичних даних (20,0%).

Майже половина респондентів (49,7%) висловилися стосовно необхідності внесення змін до законодавства щодо невідповідності системи органів публічного адміністрування ринку зерна в Україні міжнародним стандартам. Понад половина опитаних (55,1%) оцінили рівень ефективності публічного адміністрування ринку зерна в державі як «середній», а кожен шостий респондент

(16,7%) зазначив «більш низький». Менше третини респондентів (32,7%) уважають, що повноваження державних органів щодо публічного адміністрування ринку зерна розмежовані «нечітко», проте 19,7% вважають, що такі повноваження взагалі не розмежовані.

Понад третина респондентів (34,4%) стверджують, що рівень прозорості рішень державних органів на ринку зерна є достатнім; 19,8% вважають його середнім, а 23,1% вказують на низький рівень прозорості. Найбільш суттєвими проблемами публічного адміністрування ринку зерна респонденти вважають: надмірну бюрократію – 25,8%, корупційні ризики – 19,6%, недосконалість законодавства – 26,1%. Одна третя респондентів вважають державну підтримку ринку зерна в Україні малоефективною, а кожен десятий (10,3%) таку підтримку оцінює як неефективну взагалі.

Аналізуючи думки респондентів щодо удосконалення публічного адміністрування ринку зерна у державі, слід вказати, що більшість із них визначають такі пріоритетними напрямками: посилення фінансової підтримки – 52,5%, гармонізацію законодавства з правом ЄС – 20,7%, а також цифровізацію управління – 15,1%.

Також варто вказати, що більшість респондентів (68,2%) вважають нагальним прийняття окремого спеціального закону про державну підтримку ринку зерна, зокрема 33,0% – повністю підтримують та 35,2% – скоріше підтримують.

Основні результати досліджень автором достатньою мірою обґрунтовані. Їх наукова достовірність не викликає сумнівів, оскільки вони отримані в результаті аналітичної роботи. Позитивним моментом роботи є вміння автора обґрунтовувати власну думку, проводити наукову дискусію із вченими, послідовно, логічно та системно викладати матеріал.

Мета дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу наукових джерел та розробок, узагальнення правозастосовної практики, вітчизняного та зарубіжного досвіду, визначити стан і тенденції здійснення публічного адміністрування ринку зерна в Україні, а також розробити рекомендації щодо його подальшого удосконалення.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що з огляду на зміст і специфіку проаналізованих проблемних аспектів, робота є одним із перших системних наукових досліджень, у межах якого питання публічного адміністрування ринку зерна в Україні розглянуте комплексно як на теоретичному, так і прикладному рівнях, що дає змогу обґрунтувати та сформулювати важливі наукові положення, висновки і практичні рекомендації.

Відтак, автором здійснено значний обсяг роботи. У дослідженні вдало, послідовно та логічно викладено і розкрито головні питання, зазначені у змісті. Все це дає підстави вважати, що мета дослідження досягнута, а його завдання реалізовані.

Все вищенаведене свідчить про те, що дисертаційне дослідження є завершеним, виконане самостійно та відповідає вимогам, які висуваються для подібного виду наукових праць.

В цілому, як свідчить зміст роботи, до захисту подано завершене наукове дослідження, яке містить низку наукових положень, що у своїй сукупності роблять значний внесок у наукову теорію та правозастосовну діяльність.

Таким чином, дисертація Арапіна Юрія Миколайовича на тему: «Публічне адміністрування ринку зерна в Україні», виконана на високому рівні та відповідає вимогам МОН України, що ставляться до дисертацій та може бути рекомендована до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, доцент Бухтіярова І.Г. зазначила, що актуальність дисертаційної роботи Арапіна Ю.М. не викликає сумнівів і полягає у тому, що обраний Україною стратегічний курс на європейську інтеграцію, трансформаційні перетворення, які відбуваються у результаті зближення з правовим простором країн-членів ЄС, зумовлюють необхідність створення комплексного й узгодженого механізму регуляторного впливу на вітчизняний ринок зернової продукції. Виходячи з цього, особливої актуальності набуває проблема публічного адміністрування ринку зерна в Україні, яка охоплює не лише питання нормативно-правового регулювання та інституційного забезпечення, а й процес адаптації національного законодавства до загальноєвропейських міжнародних та європейських правових стандартів.

Необхідно зауважити, що результативне функціонування системи публічного адміністрування у сфері обігу зерна є неможливим, якщо не брати до уваги раціональне, екологічно виважене та збалансоване використання природно-ресурсного потенціалу агропромислового комплексу. Ураховуючи сучасні тенденції розвитку світового зернового ринку, публічне адміністрування цього ринку в Україні набуває стратегічного значення та повинно розглядається як один із пріоритетних напрямів діяльності органів державної влади, насамперед Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, а також оцінюватися крізь призму забезпечення національної безпеки держави.

Характерно, що на сучасному етапі розвитку України, як у вітчизняній, так і міжнародній науковій та управлінській практиці зростає увага до проблем продовольчої безпеки, яку визначають важливою складовою загальної системи національної безпеки. Зазначене вказує на необхідність всебічного та системного аналізу питань становлення й розвитку законодавчого і нормативно-правового забезпечення публічного адміністрування ринку зерна в Україні.

У дослідженні вдало, послідовно та логічно викладено і розкрито головні питання, зазначені у змісті. Все це дає підстави вважати, що мета дослідження досягнута, а його завдання реалізовані. При цьому сформульовані висновки та пропозиції є достатньо аргументовані та оригінальні, відповідають вимогам сьогодення та можуть бути застосовані на практиці.

Питання, які розглядаються в дисертації, автором розкриті на досить високому методологічному рівні.

Слід зазначити, що дисертація Арапіна Юрія Миколайовича на тему: «Публічне адміністрування ринку зерна в Україні», виконана на високому рівні та відповідає вимогам МОН України, що ставляться до дисертацій та може бути рекомендована до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

кандидат економічних наук, доцент Фаїзов А.В., кандидат юридичних наук, доцент Борцевич П.С., кандидат економічних наук, доцент Овчаренко Л.В., доктор філософії з права Науменко С.Г., доктор наук з державного управління, професор Терент'єва А.В., доктор юридичних наук, професор Пастух І.Д., доктор політичних наук, професор Співак М.В., кандидат юридичних наук, доцент Лукашенко А.А., доктор юридичних наук, професор Гусарєв С.Д., кандидат юридичних наук, професор Братель С.Г., доктор юридичних наук, професор Золотарьова Н.І.

Арапін Юрій Миколайович висловив виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку його дисертаційної роботи, за висловлені побажання та професійні поради, що сприяли вдосконаленню змісту та форми дисертації, а також корекції його подальших науково-дослідних планів.

На основі результатів обговорення присутні на засіданні вирішили запропонувати такий:

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
щодо дисертації Арапіна Юрія Миколайовича на тему:
«Публічне адміністрування ринку зерна в Україні»**

Дисертація дисертації Арапіна Юрія Миколайовича на тему: «Публічне адміністрування ринку зерна в Україні», яка подана на здобуття доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право», є цілісною, завершеною науковою працею.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Обраний Україною стратегічний курс на європейську інтеграцію, трансформаційні перетворення, які відбуваються у результаті зближення з правовим простором країн-членів ЄС, зумовлюють необхідність створення комплексного й узгодженого механізму регуляторного впливу на вітчизняний ринок зернової продукції. Виходячи з цього, особливої актуальності набуває проблема публічного адміністрування ринку зерна в Україні, яка охоплює не лише питання нормативно-правового регулювання та інституційного забезпечення, а й процес адаптації національного законодавства до загальноновизнаних міжнародних та європейських правових стандартів.

Необхідно зауважити, що результативне функціонування системи публічного адміністрування у сфері обігу зерна є неможливим, якщо не брати до уваги раціональне, екологічно виважене та збалансоване використання природно-ресурсного потенціалу агропромислового комплексу. Ураховуючи сучасні тенденції розвитку світового зернового ринку, публічне адміністрування цього ринку в Україні набуває стратегічного значення та повинно розглядається як один із пріоритетних напрямів діяльності органів державної влади, насамперед Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, а також оцінюватися крізь призму забезпечення національної безпеки держави.

Характерно, що на сучасному етапі розвитку України, як у вітчизняній, так і міжнародній науковій та управлінській практиці зростає увага до проблем

продовольчої безпеки, яку визначають важливою складовою загальної системи національної безпеки. Зазначене вказує на необхідність всебічного та системного аналізу питань становлення й розвитку законодавчого і нормативно-правового забезпечення публічного адміністрування ринку зерна в Україні.

Працюючи над дисертаційним дослідженням, автор провів опитування та анкетування 512 осіб, які є представниками різних суб'єктів ринку зерна в Україні.

Опрацьовуючи та систематизуючи отримані результати, автор сформулював такі висновки, а саме: 20,3% респондентів мають загальне уявлення про вітчизняний ринок зерна, і лише 6,3% розуміють сутність заходів, що впроваджує держава. Тільки кожний шостий опитуваний (15,5%) усвідомлює зміст терміна «публічне адміністрування ринку зерна в Україні», водночас кожний восьмий (12,7%) про це поняття не мають уявлення. Приблизно кожний п'ятий респондент отримує інформацію, що стосується публічного адміністрування ринку зерна в Україні, з періодичних видань (19,5%), аналітичних матеріалів (22,8%) та статистичних даних (20,0%).

Майже половина респондентів (49,7%) висловилися стосовно необхідності внесення змін до законодавства щодо невідповідності системи органів публічного адміністрування ринку зерна в Україні міжнародним стандартам. Понад половина опитаних (55,1%) оцінили рівень ефективності публічного адміністрування ринку зерна в державі як «середній», а кожен шостий респондент (16,7%) зазначив «більш низький». Менше третини респондентів (32,7%) вважають, що повноваження державних органів щодо публічного адміністрування ринку зерна розмежовані «нечітко», проте 19,7% вважають, що такі повноваження взагалі не розмежовані.

Понад третина респондентів (34,4%) стверджують, що рівень прозорості рішень державних органів на ринку зерна є достатнім; 19,8% вважають його середнім, а 23,1% вказують на низький рівень прозорості. Найбільш суттєвими проблемами публічного адміністрування ринку зерна респонденти вважають: надмірну бюрократію – 25,8%, корупційні ризики – 19,6%, недосконалість законодавства – 26,1%. Одна третя респондентів вважають державну підтримку ринку зерна в Україні малоефективною, а кожен десятий (10,3%) таку підтримку оцінює як неефективну взагалі.

Аналізуючи думки респондентів щодо удосконалення публічного адміністрування ринку зерна у державі, слід вказати, що більшість із них визначають такі пріоритетними напрямками: посилення фінансової підтримки – 52,5%, гармонізацію законодавства з правом ЄС – 20,7%, а також цифровізацію управління – 15,1%.

Також варто вказати, що більшість респондентів (68,2%) вважають нагальним прийняття окремого спеціального закону про державну підтримку ринку зерна, зокрема 33,0% – повністю підтримують та 35,2% – скоріше підтримують.

Найбільш вагомими в науковому розумінні для автора є теоретичні розробки провідних вітчизняних вчених-правників, зокрема: В. Б. Авер'янова, О. Ф. Андрійко, О. М. Бандурки, Ю. П. Битяка, Л. К. Воронової,

О. О. Воронятникова, В. М. Жука, М. М. Ільчука, І. А. Ісаєнка, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова, В. В. Кравченка, О. В. Кузьменко, В. М. Нагаєва, М. П. Сичевського, Г. М. Шаульської та інших.

Зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження реалізоване відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019); Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації, схваленої та затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 липня 2024 р. № 684-р; Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025 – 2027 роках, схваленої та затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2024 р. № 1163-р.

Робота відповідає тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства внутрішніх справ України на 2025 – 2029 роки (наказ МВС України від 21 травня 2024 року № 326) й основним напрямом наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2025 – 2029 роки (рішення Вченої ради від 24 грудня 2024 року, протокол № 25).

Тема дисертації затверджена рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 25 жовтня 2022 року, протокол № 14.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу наукових джерел та розробок, узагальнення правозастосовної практики, вітчизняного та зарубіжного досвіду, визначити стан і тенденції здійснення публічного адміністрування ринку зерна в Україні, а також розробити рекомендації щодо його подальшого удосконалення.

Для досягнення цієї мети були поставлені такі завдання:

- розглянути теоретичні основи та історію виникнення і розвитку публічного адміністрування ринку зерна;
- дослідити методологічні засади публічного адміністрування ринку зерна в Україні;
- порівняти здійснення публічного адміністрування ринку зерна в Україні та інших країнах, зокрема США, Канаді, Австралії, Франції, Угорщини, Хорватії;
- визначити загальну характеристику механізму публічного адміністрування ринку зерна в Україні;
- проаналізувати стан нормативно-правового забезпечення публічного адміністрування ринку зерна в Україні;
- охарактеризувати систему суб'єктів публічного адміністрування ринку зерна в Україні;
- окреслити напрями вдосконалення публічного адміністрування ринку зерна в Україні;
- визначити шляхи взаємодії державних органів щодо публічного адміністрування ринку зерна.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі публічного адміністрування ринку зерна в Україні.

Предметом дослідження є публічне адміністрування ринку зерна в Україні.

Методи дослідження. У процесі проведення наукового дослідження використовувались загальнонаукові та спеціально-юридичні методи пізнання, за допомогою яких були визначені предмет та об'єкт дослідження, сформульовані мета та завдання наукового пошуку.

Працюючи над дисертаційним дослідженням автором використані такі методи, як: *діалектичний* – для вивчення теоретичних та нормативних положень щодо публічного адміністрування ринку зерна в Україні (у всіх розділах); *герменевтичний* – для формулювання основоположних дефініцій та особливостей генезису їхнього тлумачення (підрозділи 1.1, 1.3, 2.1); *класифікації та групування* – для систематизації рівнів удосконаленої моделі публічного адміністрування ринку зерна в Україні, його нормативно-правового забезпечення та суб'єктів (підрозділи 1.2, 2.2, 2.3); *порівняльно-правовий* – під час аналізу міжнародного досвіду публічного адміністрування ринку зерна в Україні (підрозділ 1.3, 3.1, 3.2); *структурно-функціональний* – для дослідження особливостей, з'ясування елементів механізму публічного адміністрування ринку зерна в Україні (підрозділи 2.1); *структурно-логічний* – для класифікації та окреслення напрямів вдосконалення публічного адміністрування ринку зерна в Україні (підрозділи 1.3, 3.1); *статистичний та документального аналізу* – для виявлення прогалин у нормативно-правовому регулюванні публічного адміністрування ринку зерна в Україні (розділи 2, 3); *моделювання* – під час розробки пропозицій по удосконаленню вітчизняної законодавчої бази для ефективного публічного адміністрування ринку зерна в Україні (підрозділ 2.2, 3.1, 3.2); *статистичний* – з метою аналізу й узагальнення емпіричної інформації за темою дисертаційного дослідження (підрозділи 2.3, 3.1, 3.2).

Емпіричну базу дослідження формують статистичні дані щодо діяльності суб'єктів публічного адміністрування ринку зерна в Україні, результати анкетування 512 респондентів (представляють інтереси суб'єктів ринку зерна в Україні), правова публіцистика, офіційні звіти та довідки, а також інші аналітичні матеріали з проблем дослідження тощо.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що з огляду на зміст і специфіку проаналізованих проблемних аспектів, робота є одним із перших системних наукових досліджень, у межах якого питання публічного адміністрування ринку зерна в Україні розглянуте комплексно як на теоретичному, так і прикладному рівнях, що дає змогу обґрунтувати та сформулювати важливі наукові положення, висновки і практичні рекомендації, зокрема:

вперше:

– розроблене авторське визначення терміна «публічне адміністрування ринку зерна в Україні» – це врегульована нормами публічного права цілеспрямована діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, яка здійснюється, застосовуючи адміністративно-правові та організаційно-економічні інструменти, і спрямована на формування, функціонування та розвиток ринку зерна, забезпечення продовольчої безпеки

держави, захист публічних приватних інтересів учасників ринку, дотримання вимог якості та безпеки зернової продукції, стабільність і прозорість зернових товаропотоків в умовах побудови економіки ринкового типу;

– визначено суб'єктів, які належать до системи органів публічного адміністрування ринку зерна в Україні, зокрема: 1) органи державної влади загальної та спеціальної компетенції, які забезпечують відповідно до наданих повноважень формування та реалізацію аграрної політики в країні, нормативно-правове регулювання, контроль і нагляд, а також координацію діяльності суб'єктів зернового ринку; 2) органи місцевого самоврядування, які забезпечують на місцевому рівні в межах, визначених чинним законодавством, реалізацію державної продовольчої політики щодо створення належних організаційно-правових та фінансово-забезпечувальних умов для функціонування суб'єктів ринку зерна. Слід зауважити, що їхні повноваження мають допоміжний та координаційний характер;

– встановлено, що основними складовими механізму публічного адміністрування є адміністративні методи впливу держави на ринку зерна, зміст яких полягає у дії імперативних управлінських засобів, що застосовують уповноважені органи публічної влади в межах, визначеної законом компетенції, шляхом прийняття обов'язкових рішень, здійснення контролю, нагляду та застосування заходів адміністративного примусу. До основних адміністративних методів впливу держави на ринку зерна віднесено: контроль-наглядовий; нормативно-регуляторний; дозвільно-реєстраційний; адміністративно-примусовий; адміністративно-процедурний;

– доведено, що зміст механізму публічного адміністрування ринку зерна в Україні полягає у досягненні стратегічних цілей державної аграрної політики, зокрема забезпечення стабільності внутрішнього ринку, розвитку експорту та захисту прав суб'єктів зернового ринку. Механізм публічного адміністрування ринку зерна в Україні є комплексною системою інституційних, нормативно-правових, функціональних, інструментальних та процедурних елементів, що у своїй сукупності забезпечують ефективний державний вплив на зерновий ринок та реалізацію публічних інтересів у цій сфері;

– підготовлено проект Закону України «Про державну підтримку ринку зерна та його інтеграцію до країн-членів Європейського Союзу». Зокрема до проекту Закону України включені такі розділи: державна політика та стратегічне планування; суб'єкти ринку зерна; державна підтримка виробників зерна; державна підтримка зберігання та переробки зерна; державне регулювання обігу зерна на внутрішньому ринку; експорт та імпорт зерна; інтеграція ринку зерна України до ЄС; якість, безпечність та сертифікація зерна; інформаційне забезпечення та цифровізація ринку зерна; наукове, інноваційне та кадрове забезпечення ринку зерна; фінансове забезпечення та контроль у сфері ринку зерна; державний нагляд, контроль та відповідальність;

удосконалено:

– модель публічного адміністрування ринку зерна в Україні, яка умовно може складатися з чотирьох рівнів, а саме: 1) *управлінський* – стратегічний рівень

адміністрування ринку зерна в Україні; 2) *виконавчий* – тактичний рівень адміністрування ринку зерна в Україні; 3) *поточний* – оперативний рівень адміністрування ринку зерна в Україні; 4) *наступний* – перспективний рівень адміністрування ринку зерна в Україні;

– етапи ретроспективного формування публічного адміністрування ринку зерна, зокрема: *перший* – зародження (V – IV ст. до н.е. до початку XVII ст. н.е.; *другий* – формування (середина XVII ст. – середина XIX ст.); *третій* – класичний (кінець XIX ст. – початок XX ст.); *четвертий* – промисловий (початок XX ст. – середина XX ст.); *п'ятий* – глобалізаційний (кінець XX ст. – початок XXI ст.);

– характерні риси публічного адміністрування ринку зерна в Україні визначають такі положення: а) його державно-правова природа; б) віднесення до внутрішніх функцій держави; в) змістовне спрямування, що полягає у забезпеченні стабільного функціонування грошово-кредитної системи; г) вплив на регулювання державних видатків і рівня життя населення; г) організація та розвиток соціальної інфраструктури; д) налагодження та розвиток зовнішньоекономічних зв'язків; е) здійснення управління структурою виробництва на макроекономічному рівні; є) розробка організаційно-правових заходів щодо охорони довкілля тощо;

дістали подальшого розвитку:

– пропозиції щодо напрямів оптимізації публічного адміністрування ринку зерна в Україні, а саме: удосконалення нормативно-правової бази; створення єдиної електронної системи обліку та моніторингу зерна; дерегулювання та спрощення адміністративних процедур; підвищення прозорості та зменшення корупційних ризиків; забезпечення стабільності та передбачуваності регуляторної політики; розвиток інфраструктури та логістики; підтримка малих та середніх агровиробників; інституційна реформа органів зернового ринку;

– шляхи удосконалення публічного адміністрування ринку зерна в Україні, а саме: формування стабільного та сприятливого нормативно-правового поля; формування системи державного регулювання та дієвої підтримки виробництва зернових культур через механізми виваженої цінової політики; розвиток агрострахування, сприятливої фіскальної, митної, кредитної, інвестиційної політики; стимулювання інноваційних технологій для вирощування зернових культур; забезпечення розвитку біржового ринку та ринків капіталу; сприяння розвитку виробничої, ринкової та допоміжної інфраструктури ринку зерна; розвиток інформаційного забезпечення суб'єктів ринку зерна на основі цифровізації всіх процесів, впровадження системи електронної комерції та е-логістики; удосконалення ланцюгів товарного транзиту зернових; забезпечення оптимального співвідношення вирощування продовольчого та фуражного зерна; зональна спеціалізація та концентрація зернового виробництва;

– напрями підвищення ефективності публічного адміністрування ринку зерна в Україні, зокрема: зростання рівня конкурентоспроможності та підвищення якості вітчизняного зерна; широкий розвиток та активне впровадження принципів зернової логістики; активізація України в міжнародних зернових організаціях; забезпечення моніторингу, прогнозованості та прозорості;

– узагальнення основних форм взаємодії державних органів у сфері публічного адміністрування ринку зерна в Україні, а саме: спільний аналіз стану ринку зерна; обмін інформацією між органами публічної влади щодо ринку зерна; планування та реалізація спільних заходів на ринку зерна; проведення навчань, інструктажів щодо ринку зерна; обмін позитивним досвідом профілактики правопорушень на ринку зерна.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені за результатами дослідження висновки та рекомендації були впроваджені в практичну діяльність і використовуються в:

– *освітньому процесі* – при викладанні навчальних дисциплін «Фінансове право», «Податкове право», «Концептуальні проблеми фінансового права України» під час підготовки навчально-методичних та дидактичних матеріалів, а також рекомендувати їх до вивчення під час самостійної роботи здобувачів вищої освіти (акт Національної академії внутрішніх справ від 28.01.2026 № 19-ОП);

– *науковій діяльності* – при підготовці монографій, підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій, узагальнення аналітичних матеріалів, обґрунтування пропозицій до чинних проєктів нормативно-правових актів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову (акт Національної академії внутрішніх справ від 30.01.2026 № 20-НД);

– *практичній діяльності* Міністерства юстиції України по: 1) підготовці пропозицій щодо вдосконалення процедур державної реєстрації прав на зернові склади та складські документи на зерно, що сприяє захисту прав власності агровиробників; 2) напрацюванню механізму правової експертизи нормативно-правових актів у сфері зернової логістики на відповідності вимогам антикорупційного законодавства та стандартів ЄС; 3) виробленню рекомендацій щодо правового регулювання електронних торгів зерном та цифровізації реєстрів у межах концепції «публічних сервісів»; 4) розробці процедури правового моніторингу ринку зерна як інструменту публічного управління, що включає системний аналіз ефективності виконання регуляторних актів у сфері експорту зернових. Окрім цього, а) запропоновано правову модель взаємодії органів юстиції та саморегулювних організацій (зернових асоціацій) у процесі досудового врегулювання спорів між суб'єктами ринку; б) поліпшено підходи до гармонізації вітчизняного законодавства про ринок зерна з правом ЄС, в частині стандартів простежуваності та захисту прав споживачів; в) удосконалено нормативно-правову базу у сфері обігу зернових культур, а також покращено процедуру реєстрації прав та механізмів правового забезпечення захисту прав суб'єктів ринку (довідка Міністерства юстиції України від 23.02.2026 № 24384/7.3.4/33-26).

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації, висвітлено у виступах автора на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях та круглих столах, зокрема: «Баланс між виробництвом та реалізацією зернових культур як один з основних напрямів забезпечення фінансової безпеки України» (м. Одеса,

18 лютого 2022 року); «Сучасний стан та перспективні шляхи розвитку агропромислового сектору України» (м. Харків, 17 листопада 2022 року); «Безпека логістичних операцій по транспортуванню зернових в Україні» (м. Київ, 30 листопада 2022 року); «Публічне адміністрування ринку зерна в Україні: мета, чинники, механізми» (м. Вінниця, 17 травня 2023 року); «Правові основи використання категорії «публічне адміністрування» на ринку зерна в Україні» (м. Львів, 26 травня 2023 року); «Правове забезпечення подальшого розвитку ринку зерна в Україні» (м. Київ, 31 травня 2023 року); «Зміст та коригування політики держави на ринку зерна України» (м. Будапешт, Угорщина, 2023 року); «Пріоритетні напрямки здійснення публічного адміністрування ринку зерна в Україні» (м. Харків, 17 листопада 2023 року); «Проблеми та ризики в адмініструванні ринку зерна в Україні» (м. Київ, 07 грудня 2023 року); «Імплементация міжнародних правових норм, що регулюють відносини на світовому ринку зерна» (м. Київ, 30 травня 2024 року); «Міжрегіональне та міжнародне співробітництво країни на ринку зерна» (м. Харків, 14 листопада 2024 року); «Ринок зерна в умовах євроінтеграції України: виклики та можливості для аграрного сектору» (м. Київ, 05 червня 2025 року); «Продовольча безпека України: трансформація ринку зерна України в умовах глобальної нестабільності» (Київ, 12 червня 2025 року); «Механізми забезпечення ефективності публічного адміністрування ринку зерна в Україні» (м. Київ, 19 червня 2025 року); «Шляхи оптимізації державної політики щодо підвищення прозорості та ефективності механізмів регулювання ринку зерна в Україні» (м. Одеса, 20 червня 2025 року); «Державне регулювання експортно-імпортних операцій, пов'язаних з зерном» (м. Одеса, 31 жовтня 2025 року).

Особистий внесок здобувача. Пошук й аналіз наукових джерел за тематикою дисертаційного дослідження, теоретичні положення та практичні висновки, сформульовані й аргументовані в дисертації, пропозиції та рекомендації, що демонструють наукові результати дисертації, викладені в п'яти наукових публікаціях, підготовлених автором самостійно та одній науковій публікації, підготовленій у співавторстві, де особистий внесок дисертанта складає 50%.

Публікації. Основні наукові результати дисертації опубліковані у двадцяти двох публікаціях, серед яких шість статей у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань у галузі юридичних наук, а також у шістнадцяти тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях, семінарах і засіданнях круглих столів, зокрема:

1. Арапін Ю. М. Публічне адміністрування сільськогосподарської продукції в Україні – питання національної безпеки. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 8. 2022. С. 219–222.

2. Арапін Ю. М. Характеристика системи суб'єктів ринку зерна в Україні та правове регулювання їх діяльності. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 12. 2022. С. 251–254.

3. Арапін Ю. М. Ретроспектива виникнення і розвитку ринку зерна в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 1. 2023. С. 246–248.

4. Андрущенко І. Г., Арапін Ю. М. Адміністративно-правове регулювання ринку зерна в Україні та заходи щодо його удосконалення. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. № 2. 2023. С. 86–89.

5. Арапін Ю. М. Організаційні засади публічного адміністрування ринку зерна в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 1. 2024. С. 323–325.

6. Арапін Ю. М. Підвищення ефективності публічного адміністрування ринку зерна як напрям забезпечення продовольчої безпеки країни. *Журнал східноєвропейського права*. № 130. 2025. С. 174–178.

7. Арапін Ю. М. Баланс між виробництвом та реалізацією зернових культур як один з основних напрямів забезпечення фінансової безпеки України. *Дослідження фінансових інституцій та інструментів розвитку держави, територій та суб'єктів господарювання: теоретичні, методологічні та практичні аспекти* : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 18 лют. 2022 р.). Одеса : Бондаренко М. А. 2022. С. 27–30.

8. Арапін Ю. М. Сучасний стан та перспективні шляхи розвитку агропромислового сектору України. *Сучасні напрямки розвитку менеджменту та економіки в умовах VUCA-світу* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 17 лист. 2022 р.). Харків : ХНАДУ. 2022. С. 15–18.

9. Арапін Ю. М. Безпека логістичних операцій по транспортуванню зернових в Україні. *Фінансова безпека як складова економічної безпеки держави* : матеріали круглого столу (30 лист. 2022 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. С. 8.

10. Арапін Ю. М. Публічне адміністрування ринку зерна в Україні: мета, чинники, механізми. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідження молодих учених, курсантів та студентів* : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 17 трав. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Наук. парк «Наука та безпека». Вінниця : ХНУВС, 2023. С. 40–41.

11. Арапін Ю. М. Правові основи використання категорії «Публічне адміністрування» на ринку зерна в Україні. *Інновітг сучасних трендів в менеджменті безпеки*: Збірник наук. праць Всеукр. наук.-практ. конф. Львів: ЛДУ БЖД, (Львів, 26 трав. 2023 р.). 2023. С. 319–320.

12. Арапін Ю. М. Правове забезпечення подальшого розвитку ринку зерна в Україні. *Правове забезпечення економічної безпеки держави* : матеріали круглого столу (31 трав. 2023 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023. С. 7.

13. Арапін Ю. М. Зміст та коригування політики держави на ринку зерна України. *Угорщина – Україна – Європейський Союз: наукова взаємодія сучасних правових думок* : Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Будапешт, 2023 р.). 2023. С. 6–8.

14. Арапін Ю. М. Пріоритетні напрямки здійснення публічного адміністрування ринку зерна в Україні. *Сучасні напрямки розвитку економіки і менеджменту підприємств України* : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих вчених (17 лист. 2023 р.) / Харків. нац. автомобільно-дорожн. ун-т. Харків: ХНАДУ, 2023. С. 41–43.

15. Арапін Ю. М. Проблеми та ризики в адмініструванні ринку зерна в Україні. *Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи* : матеріали XI Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 7 груд. 2023 р.) / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка: 2023. С. 11–13.

16. Арапін Ю. М. Імплементация міжнародних правових норм, що регулюють відносини на світовому ринку зерна. *Бюджетування у забезпеченні фінансової безпеки держави*: матеріали круглого столу (30 трав. 2024 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2024. С. 8.

17. Арапін Ю. М. Міжрегіональне та міжнародне співробітництво країни на ринку зерна. *Сучасні напрямки розвитку менеджменту та економіки в умовах VUCA-світу*: зб. матеріалів II міжнар. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих вчених (14 лист. 2024 р.) / Харків. нац. автомобільно-дорожн. унт. Харків: ХНАДУ, 2024. С. 44–46.

18. Арапін Ю. М. Ринок зерна в умовах євроінтеграції України: виклики та можливості для аграрного сектору. *Правове регулювання підприємництва в умовах євроінтеграції України*: матеріали круглого столу (05 черв. 2025 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2025. С. 9.

19. Арапін Ю. М. Шляхи оптимізації державної політики щодо підвищення прозорості та ефективності механізмів регулювання ринку зерна в Україні. *Актуальні проблеми формування обліково-аналітичного забезпечення системи управління бізнес-процесами суб'єктів господарювання* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (20 черв. 2025 року, м. Одеса) [Електронне видання] / відп. ред. О. В. Побережець; ред. кол.: О. М. Савастєєва, Л. О. Масіна, Л. Є. Борисова, Є. І. Масленніков та ін. ; ОНУ імені І. І. Мечникова. Одеса : Олді+, 2025. С. 6–9.

20. Арапін Ю. М. Механізми забезпечення ефективності публічного адміністрування ринку зерна в Україні. *Публічне адміністрування в сучасних умовах*: матеріали круглого столу (19 черв. 2025 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2025. С. 4.

21. Арапін Ю. М. Продовольча безпека України: трансформація ринку зерна України в умовах глобальної нестабільності. *Сучасні механізми забезпечення економічної безпеки України*: матеріали круглого столу (12 черв. 2025 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2025. С. 5.

22. Арапін Ю. М. Державне регулювання експортно-імпортних операцій, пов'язаних з зерном. *Теорія, методологія і практика організації фінансових відносин в умовах глобальної турбулентності: актуальна проблематика і шляхи її вирішення* : матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конф. (31 жовт. 2025 р.). Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2025. С. 41–43.

Характеристика особистостей здобувача. Арапін Юрій Миколайович, 1971 року народження, освіта вища. У 1993 закінчив Українську сільськогосподарську академію за спеціальністю «Економіка-кібернетика». З вересня 2022 року по теперішній час аспірант Національної академії внутрішніх справ.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені

стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття. Дисертація оформлена згідно з вимогами МОН України.

Структура дисертації відповідає меті, завданням, предмету дослідження і вимогам Міністерства освіти і науки України та складається із вступу, трьох розділів, які містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Дослідження публічного адміністрування ринку зерна в Україні є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 – «Право».

УХВАЛЕНО:

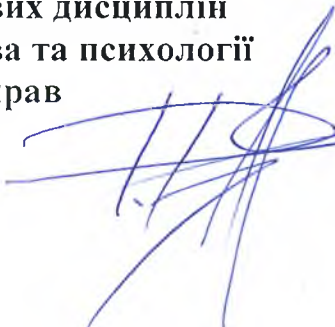
1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Арапіна Юрія Миколайовича на тему: «Публічне адміністрування ринку зерна в Україні».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Арапіна Юрія Миколайовича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями від 31 травня 2019 року № 759) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Арапіна Юрія Миколайовича на тему: «Публічне адміністрування ринку зерна в Україні», до разового захисту на здобуття ступеня доктора філософії у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 14, проти – немає, таких, що утримались – немає.

**Головуючий –
завідувач кафедри економіко-правових дисциплін
навчально-наукового інституту права та психології
Національної академії внутрішніх справ
кандидат економічних наук, доцент**

Анатолій ФАЇЗОВ